

Pedagog Simón Rodríguez

PhDr. JAN KLÍMA,

Vysoké Mýto

Na přelomu 18. a 19. století se v Latinské Americe rozložil feudální koloniální systém. K vyhlášení nezávislosti většiny bývalých španělských kolonií v polovině 20. let 19. století přispěly vedle ozbrojeného národně osvobozenec-kého boje také osvícenské revoluční ideje.

Doba, kdy si svět připomíná dvousté výročí narození populárního osvoboditele Jižní Ameriky Simóna Bolívara (24. července 1783), nám poskytuje příležitost vyzvednout mimořádně významný vklad jiné, méně známé osobnosti do progresivních tendencí latinskoamerického vývoje. Touto osobností je pedagog, filozof a všestranný vědec Simón Rodríguez. Byl to právě on, kdo podstatně ovlivnil Bolívarovy osobní vlastnosti, kdo se pokusil o první komplexní pedagogickou reformu v Latinské Americe, kdo na západní polokouli jako jeden z prvních aplikoval evropské myšlenkové podněty od encyklopedistického racionalismu až po zřetelné prvky socialismu.

Latinskoamerické biografie věnované Rodríguezovi¹⁾ jsou u nás prakticky nedostupné. Bolívarovy životopisy, kde je Rodríguezovi věnována odpovídající pozornost,²⁾ nejsou o mnoho známější. Díky samostatnému portrétu v malé antologii W. Rosse³⁾ znají Rodrígueza iberoamerikanisté v NDR, zatímco literárněhistorické a historické syntézy vyšlé v češtině Rodrígueza opomíjejí.⁴⁾ V následujících řádcích bychom tedy chtěli alespoň stručným portrétem vyplnit dosavadní mezeru.

Simón Rodríguez (1771 – 1854) pocházel ze španělského generálního kapitánátu Venezuela. Od mládí projevoval bouřlivý nonkonformismus. Rodríguezovi předkové se tradičně věnovali hudbě nebo kněžskému povolání, ale Simón spolu s počestnou usedlostí zavrhl i rodové jméno Carreño a demonstra-tivně se přejmenoval. Za mlada i ve zralém věku dokázal třeba cynismem protestovat proti konzervativnímu zpátečnictví. Když se ho ptali na otce, pro-vokativně odpovídal: „Nepoznal jsem svého otce, zato jsem znal jednoho mnicha, který často navštěvoval mou matku.“⁵⁾

Naprosto zásadově vystupoval S. Rodríguez po celý život proti klerikalismu. Právě pro svůj ateismus se ve zlém rozešel s rodinou. Bratr Cayetano Carreño, skladatel žalmů, motet a mší, fanatický katolík, vyčetl Simónovi nevídané volnomyšlenkářství slovy: „Stydím se za tebe, jsi ostudou celé naší rodiny!“ Osočený odpověděl: „Ani ty, ani rodina se nemusíte stydět za mé bezvěrectví víc, než se stydím já za vaši pověřivost. Od nynějška se jmenuji Simón Rodríguez!“⁶⁾ V dobách, kdy i radikální mládež spoutával tradičně silný katolicismus, prohlašoval Rodríguez otevřeně: „Náboženství poskytuje právo utiskovat bližního, ten má povinnost být poslušný. Touto zásadou podporují oltářní

sluhové na jedné straně ješitnost, na druhé straně jsou servilními nástroji spekulace: jejich zaměstnáním je chodit po venkově a kázat všem věrným křesťanům, že musí být podřízeni statkářům, továrníkům a obchodníkům. Přitom nazývají rezignací slepý strach z násilí a ctností hloupý souhlas s pánovou vůlí.“⁷⁾)

Rodríguez s revolučními názory obstál jen proto, že bylo všeobecně respektováno jeho mimořádně široké vzdělání, jeho obsáhlá znalost francouzských encyklopedistů, ztotožnění s J. J. Rousseauem, a především pedagogické nadání. V jednom z caracaských archívů dodnes leží rukopisný návrh hluboké modernizace vzdělání, který Rodríguez pod titulem „Úvahy o stavu vzdělání v generálním kapitanátu Venezuela“ adresoval městské radě. V časech všeobecné hrubosti a negramotnosti zde autor odůvodnil reformu tak působivě, že její prospěšnost musely alespoň teoreticky uznat dokonce i opory dosavadních pořádků. Rodríguez navrhoval tehdy neslýchanou koedukaci ve školách, „za prvé, aby se chlapci od mládí učili ctít ženy, a za druhé, aby se dívky od dětství učily nebát mužů“. Tvrdil, že cílem výchovy není formování estétů nebo aristokratů, nýbrž dělných a prospěšných občanů. Proto prosazoval praktickou výchovu a zavádění zednictví, truhlářství a kovářství přímo do školních prostor, neboť nejužitečnější předměty se dělají ze země, dřeva a kovu. Odsuzoval rasistické poměry, za nichž se vzdělání dostávalo pouze bělochům, zatímco Indiáni, mulati, černoši a mesticové, v podstatě většina Venezuelců, byli předem odsouzeni k nevzdělanosti. To podle Rodríguezova názoru brzdilo duchovní pokrok celého národa.

Sociální stratifikace koloniální společnosti, odvozená z velkostatkářského ekonomického systému, nebo naturální směny v nesmírně odlehlých sídlech samy o sobě zabraňovaly jak realizaci, tak popularizaci Rodríguezových teorií. Zbylo jen na samotném jejich autorovi, aby se pokusil uvést je do praxe sám. K tomu se první velká příležitost naskytla při výchově syna nejpřednější venezuelské rodiny, Simóna Bolívara.

Bolívarova rodina hledala pro svého nejmladšího potomka nejvzdělanější osobnosti z celé Venezuely. Právě Simón Rodríguez učil mladého aristokrata nejprve základům gramatiky, později se stal dokonce jeho hlavním vychovatelem. Rozvinul přitom svou tezi výchovy k praktičnosti a samostatnosti: „Dodsud se myslelo jen na to, jak dítě chránit. Ale měli bychom je naučit, aby se chránilo samo. Ať jednou jako muž vzdoruje nárazům osudu, ať se vyrovná s blahobytem i chudobou, ať snáší život, bude-li to nezbytné, v trpkém chladu Islandu či na rozpálených skalách Malty.“

Po své dvacítky, v době, kdy převzal Bolívarovu výchovu, byl už S. Rodríguez nepřehlédnutelným „enfant terrible“ caracaské společnosti. Rychle mu vypadávaly vlasy a ohnutá záda činila jeho vysokou, kostnatou postavu mnohem starší a nápadnější. Nosil volný zelený kabátek, žluté kalhoty ke kolenům, černé punčochy, boty se stříbrnou přezkou, bílou kravatu, čepici z černého hedvábí se střapcem. Upoutával modrýma očima, širokými a přímými ústy, masitým nosem, velkýma ušima s přirostlými lalůčky. Vnější vzhled doplňovaly kovové brýle, téměř stále zdvižené nad čelo.

Důležitější a poutavější byly metody, které Rodríguez pro Bolívarovu výuku a výchovu zvolil. V intencích Rousseauova Emila zavrhl školometský ver-

balismus běžných učebnic. Jako nejužitečnější literaturu předepsal Bolívarovi Defoeova Robinsona Crusoea, tehdy moderní výchovný román, a Plútarchovy Souběžně životopisy slavných Řeků a Římanů. Nejužívanější a zároveň nejprůtažlivější cestou k rozvoji Bolívarovy osobnosti byly Rodríguezem organizované pedagogické vycházky, ať už v Caracasu a jeho malebném hornatém okolí, nebo na bolívarských statcích kolem San Matea v údolí Araguay. Bolívar tu v dlouhých diskusích s Rodríguezem soustředěně pozoroval americkou přírodu, učil se obdivovat její pestrost a plodnost. Souhlasil s učitelem, že je nepřirozené, aby existovali zcela bezprávní otroci. Koloniální aristokrat převzal od Rodrígueza ideál občanské rovnosti a republikánského zřízení, který pedagog propagoval také v „Úvahách o stavu vzdělání v generálním kapitanátu Venezuela“. Na vyjížděcích do chudých osad, v prachu cest, mezi chýšemi z listů, prasaty a nahými dětmi, které by bez Rodrígueza stěží vnímal, si Bolívar uvědomil, že Amerika volá po změnách a lepší budoucnosti. Naučil se, že jen americká skutečnost — tak svérázná a primitivní — musí být východiskem i cílem všech pokrokových novot, že evropské ideály nelze přejímat bezhlavě. Zároveň Rodríguez Bolívara naučil vážit si francouzských osvícenců, rozbíjel bezmyšlenkovitě absorbované tradiční soudy, vybízel k samostatnému názoru na svět.

Rodríguezovy převratné metody vyvolávaly ve společnosti ironické komentáře. „Rodríguez věnuje svému žákovi obtížné úsilí nic neučit, aby žák mohl zůstat v ‚přirozeném stavu‘, a připravuje na něm potvrzení staré poučky, že k rozumu mudrce se má připojit i síla atleta,“ zaznamenal historik J. A. Cova.

Ale pedagogické vycházky nesly zralé ovoce. Rodríguez vytvořil v pozdějším osvoboditeli Bolívarovi vlastnosti, které se měly stát osudově důležitými pro celý jihoamerický kontinent: lásku k americké realitě, touhu po poznání evropské kultury, houževnatost, snahu zlepšovat politické poměry i zaostalost rodného světadílu. Činil tak nepochybně s vědomím, že Bolívar by mohl hrát významnou roli v nastávajících bouřích, které už v roce 1762 předpověděl Rousseau: „Přibližujeme se k období krizí, ke století revolucí.“

Venezuela, stejně jako celá španělská Amerika, se skutečně otřásla neklidem. V roce 1797 zakusil riziko praktického pokrokářství sám Simón Rodríguez. Jako zásadový progresista spolupracoval s revolucionáři Gualem a Españou, jejichž připravované spiknutí však bylo odhaleno. Uprostřed zatýkání, mučení a poprav se Rodríguezovi podařilo pod falešným jménem Samuel Robinson vstoupit na anglickou pašeráckou loď a v poslední chvíli se vyhnout perzekuci útekem z Venezuely. Odplul na Jamajku a tam zvládl angličtinu metodou stejně originální jako charakteristickou: zasedl do úzké lavice mezi žáky základní školy.

Další tři roky, do svých třiceti let, se Rodríguez živil jako účetní tiskárny v Baltimoru ve Spojených státech amerických. Pak ho přilákala Evropa, kterou přes původní finanční potíže poznal v celém rozsahu — od Španělska přes Francii a Rakousko až po Rusko, kde založil svou nejužitečnější školu. Mezinárodní situaci komplikovaly neustále války, Napoleonův vzestup sliboval další změny na mapě Evropy. Doba znemožňovala poklidné soustředění na teoretický výzkum. Rodríguez nicméně hned za existenční starosti umístil zá-

jem o evropskou kulturu, filozofii a vědu. Delší čas se náruživě věnoval chemii. Ale stejně intenzívně poznával a třídil lidi, zajímal se o život a problémy všech sociálních vrstev.

Caracaským převratem v roce 1810 svrhla Venezuela španělského generálního kapitána, v následujícím roce vyhlásila nezávislost, ale až bitvami u Boyacá (1819) a Caraboba (1821) zajistil vytrvalý a dříve mnohokrát neúspěšný Bolívar definitivní převahu vlasteneckých zbraní. Pak jako prezident Velké Kolumbie táhl na jih, aby osvobodil od Španělů Peru. Není pochyby o tom, že Bolívarovu donkichotskou houževnatost při opakování osvobozovacích pokusů i jeho rozhodující schopnost přiklonit se reálně k polodivokým armádám llanerů, obyvatelů jihovenezuelských rovin, ovlivnila praktická výchova v době dospívání.

Simón Rodríguez, Bolívarův učitel, v té době studoval názory utopických socialistů ve Francii, konzultoval s chemiky ve Vídni, působil jako pedagog v Turecku, Rusku, Itálii a v německých státech. V Londýně rozpracoval a uvedl do praxe výchovný systém kvakera Josepha Lancastera. Nová a nová vítězství národně osvobozených armád volala Rodrígueza na jihoamerickou půdu. Rozhodl se tedy k návratu. Byl si vědom, že neméně než vojenskou autoritu republiky potřebují nové lidi.

Vyločil se nikoli v domovské La Guaiře před Caracasm, ale v Cartageně, protože doufal, že Bolívara rychleji zastihne v Bogotě. Prezident ovšem dostal zprávu o příjezdu starého učitele až v daleké peruánské Pativilce. Okamžitě odtud 19. ledna 1824 poslal Rodríguezovi proslulý list, kde vyjádřil nejen upřímné nadšení z brzkého shledání, ale i svrchovanou úctu k učiteli, jehož zásad se držel na své vítězné cestě Jižní Amerikou:

„Ó, můj učiteli! Ó, můj příteli! Ó, můj Robinsone! Vy v Kolumbii! Vy v Bogotě, a mně nikdo nic neřekl, nic nenapsal. Jste nepochybně nejneobyčejší muž na světě... Vy jste naučil mé srdce milovat svobodu, spravedlnost, velikost a krásu. Jdu cestou, kterou jste mi ukázal. Byl jste mým kormidelníkem, i když jste kráčel po evropském břehu. Nedokážete si představit, jak hluboce se do mé duše vryly vaše lekce. Nevyprchala ani jedna z velkých sentencí, kterými jste mne obdařil. Stále jsem je měl před očima a sledoval jsem je jako neomylné vůdce. Konečně, vidíte, kam jsem dospěl. Můžete si jistě říci: To všechno je mé dílo, já jsem zasadil tu rostlinu, já jsem ji zaléval, když byla křehká, a nyní vyrostla mohutná, silná a plodící. I její plody jsou mé...“⁴⁸)

V Bogotě Rodríguez nezahálel. Založil zde „školu práce“, nový typ školy podle svých revolučních představ. Realizoval tak beze zbytku svůj starý ideál spojení školy se životem, přenesl na americkou půdu praktickou výchovu moderního občana schopného kvalifikovaně rozhodovat a zároveň se uživit šikovnými rukama.

Z Bogoty Rodríguez cestoval těžko prostupným vnitrozemím světadílů do Peru. Bolívar zatím zvítězil v jízdní bitvě u Junínu a generál. A. J. de Sucre dosáhl rozhodujícího vítězství nad poslední španělskou armádou 9. prosince 1824 u Ayacucha.

Bolívar právě plánoval triumfální cestu jižním Peru až do Horního Peru (pozdější Bolívie), když se v Limě s Rodríguezem znovu setkal. Pověřil učitele

péči o duchovní přeměnu osvobozené Jižní Ameriky a vybavil jej titulem „ředitele a generálního inspektora výchovy a veřejného blaha“.⁹⁾ Simón Rodríguez stál před nejdalekosáhlejším úkolem pedagoga: měl přetvořit mentalitu utlačených mas, měl vychovat hrdé občany republiky, měl donést osvícenskou pochodeň až do indiánských občin pod vrcholy And.

Na dlouhé cestě s Osvoboditelem z Limy přes Arequipu, Cuzco, La Paz, Potosí až po Chuquisaku (dnes Sucre v Bolívii) se Rodríguez velkorysým zakládáním škol snažil připravit podmínky pro rychlou realizaci svého oblíbeného hesla o „nových lidech“.¹⁰⁾ Využil pořádku, který garantoval v Bolívii maršál Sucre jako první prezident státu, a rozvinul zde své reformní působení. Ve školách zavedl koedukaci a metodu pracovní hry; vzdělával mladé lidi v ovzduší lásky a vlídného pochopení, beze strachu před peklem. Zjednodušil pravopis, aby vzdělání zpřístupnil všem.

Ale proti Rodríguezovi se obrátila osvícenská horlivost. Nedůvěřiví horalé pochopili reformy jako zlovolnou snahu vyvrátit staré tradice, Rodríguezovo nadšení si vysvětlili jako vrcholné pokrytectví. Protestovali církevní činitelé. Úředník s vysokým státním platem nemohl najít stejný jazyk s polohladovými Indiány, jejichž myšlení svazovaly prehistorické předsudky. Navíc se pedagog nenamáhal předložit státní pokladně žádné přesné účty svých horentních výdajů na vzdělání. Bolívijský prezident zanedlouho psal Bolívarovi, že mu Rodríguez působí víc starostí než španělské vojsko.

Nakonec Simón Rodríguez vzdal nerovný zápas sám. Pochopil, že lidumilný jedinec ani se státní podporou nedokáže prolomit bariéru staleté církevní výchovy, jazykových a kulturních odlišností. Narazil na nenávist právě proto, že do absolutní zaostalosti vnesl náhle nejpokrokovější ideje doby, že překotně implantoval poslední výdobytky evropské civilizace v rozvráceném a svérázném americkém organismu.

V prosinci 1830 Bolívar zemřel. V té době se už rozpadla Velká Kolumbie a v osvobozené Jižní Americe, zpusťované válkami, bojovali o moc lokální caudillové. Starý Simón Rodríguez se ve zcela nepříznivých časech a bez oficiální podpory pokoušel uplatnit své reformní pedagogické snahy v Peru, Chile, Ekvádoru a Kolumbii. Když nemohl zakládat školy, vyráběl v malých dílnách plachty.

Z období Rodríguezova boje o existenci — z roku 1842 — pochází jediný dochovaný spis: „Americké společnosti“.¹¹⁾ Zde zkušený autor varuje před přejímáním severoamerických politických modelů: „Španělská Amerika je originální. Originální musí být její instituce i její vláda . . .“ Brojí proti zhoubnému militarismu a pokryteckému odůvodňování moderních válek: „Barbaři přepadají, aby ovládli, ničí, aby vítězili, a rabují, aby se obohatili. Ale netvrdí poraženému, že ho berou pod svou ochranu, že ho obírají, aby pomohli jeho ochráncům, že ho prodávají pro dobro duše, že ho zabíjejí, aby znovu ožil, že ho jedí, aby mu prokázali čest.“ Budoucnost Latinské Ameriky chce Rodríguez vystavit na spravedlivém základě, a proto v „Amerických společnostech“ formuluje jasně socialistický postulát, na němž má stát skutečně svobodné ústrojení nové Ameriky: „Kolektivní vlastnictví musí být pravidlem, soukromé vlastnictví výjimkou.“¹²⁾

Poslední zastávkou nevšedního života S. Rodrígueza byla severoperuánská vesnice Amotaje. V nedalekém přístavním městečku Paitě dožívala svá léta Bolívarova favoritka Manuela Sáenzová a Rodríguez se usadil v její blízkosti, aby tu napsal své filozofické a pedagogické práce, jejichž rukopisy mu předtím shořely. Uprostřed plodné činnosti tu zemřel a M. Sáenzová mu vypravila pohřeb. Kromě ní nenašel v posledních letech života spřízněnou duši, zemřel chudý a opuštěný, v chaosu politických převratů a občanských válek.

Až Rodríguezovu duchovnímu dědici, argentinskému politikovi a pedagogovi Domingu Faustinu Sarmientovi se v druhé polovině 19. století částečně podařilo na jihu světadílu to, o co marně usiloval jeho předchůdce: vybudovat účinný školský systém, především hustou sítí základních a odborných škol. Ale Latinská Amerika jako celek ještě do našich dnů nevyřešila problém sociální rovnosti a kulturní revoluce v intencích Rodríguezových cílů. Všeobecná alfabizace a demokratická školská soustava, dobudované pouze na Kubě a konstituované v Nicaragui, dokazují, že jedině nová společnost, založená na kolektivním vlastnictví výrobních prostředků, je s to tvořit nového člověka. Je důkazem velikosti prvního pedagoga svobodné Latinské Ameriky Simóna Rodrígueza, že nutnou symbiózu pokrokového řádu a kulturně vyspělého občana předvídal.

POZNÁMKY

¹⁾ Cova, J. A.: *Don Simón Rodríguez*. Buenos Aires 1947; Febres, G. Ficón: *Don Simón Rodríguez*. Caracas 1939; Lozano y Lozano, F.: *El maestro del Libertador*, Paris 1913 atd.

²⁾ Frank, W.: *Nacimiento de un mundo*. La Habana 1967; Cova-Maza J. M.: *Las mocedades de Bolívar*. Barcelona 1924 atd.

³⁾ Ross, W.: *Doce clásicos de la prosa hispanoamericana*, Halle/Saale 1962.

⁴⁾ Polišínský, J. a kol.: *Dějiny Latinské Ameriky*, Praha 1979, nepřinášejí ani jméno; *Dějiny literatur Latinské Ameriky*, Praha 1966, uvádějí bez rozvedení pouhé jméno na s. 97 a 109.

⁵⁾ Ross, W.: op. cit. s. 28.

⁶⁾ Frank, W.: op. cit., s. 45.

⁷⁾ Ross, W.: op. cit. s. 27.

⁸⁾ Frank, W.: op. cit., s. 473–474.

⁹⁾ „Director e inspector general de educación y beneficencia públicas.“

¹⁰⁾ „Para hacer repúblicas se necesitan hombres nuevos.“

¹¹⁾ *Sociedades Americanas*, ed. facsimilar, estudio preliminar de J. A. Cova, Caracas 1950.

¹²⁾ Vše Ross, W.: op. cit., s. 27–30.

ЯН КЛИМА ПЕДАГОГ СИМОН РОДРИГЕЗ

На грани перелома между эпохой колониализма и этой освободительских движений большие заслуги в деле духовного роста свободной Латинской Америки принадлежит также Симону Родригезу (1771–1854). С. Родригез уже смолоду принадлежал к атеистам, был хорошо знаком с европейским просвещенчеством и нацелил свое внимание на педагогические реформы, направленные на улучшение существовавшей тогда на его Родине неудовлетворительной системы школьного образования. В своих «Рассуждениях о состоянии образования в Генеральном капитанате Венесуэла» Р. предлагал ввести совместное обучение мальчиков и девочек, практическую подготовку к жизни и устранить расовые и социальные преграды между населением Венесуэлы. Как педагогический новатор Р. оказал большое влияние на воспитание будущего вождя народно-освободительных армий Симона Боливара (1783–1830). Из-за участия в заговоре против испанцев Родригез был вынужден в конце 18 столетия эмигрировать и в течение длительного пребывания в разных европейских странах он посвятил свои силы науке, а первую очередь педагогике. В Южную Америку Р. вернулся лишь после победы патриотов, основал в Боготе политехни-

ческую школу нового типа. По поручению колумбийского президента Боливара Р. посвятил себя заботе о народном образовании, преимущественно во вновь образовавшейся Боливийской республике. Однако ему не удалось преодолеть предрассудки, отсталость и ментальное различие людей, так что он уже не смог успешно завершить свой широкозадуманный эксперимент – попытку комплексно перевоспитать южноамериканские народные массы. Его педагогическая деятельность потом развивалась в нескольких странах Южной Америки до конца жизни, когда в условиях всеобщего экономического и политического хаоса он в нищете и всеми забытый умер.

Симон Родригез был основоположником новой педагогической теории и практики в Латинской Америке. Драгоценный период военных событий не позволил ему осуществить поставленные цели, однако он всё же успел заложить угловой камень фундамента для позднейшей демократизации и всесторонней модернизации светских школ в Латинской Америке. Исключительно прогрессивным было его политехническое понимание воспитания, стремление к слиянию школы с жизнью и его социалистические взгляды на решение общественных проблем того времени.

JAN KLÍMA SIMÓN RODRÍGUEZ, THE EDUCATIONIST

In the period of transition from the colonial era to independence, one of the men who contributed to the spiritual growth of a free Latin America was also Simón Rodríguez (1771–1854). He had been an atheist since his youth, had a thorough knowledge of the European Enlightenment, and concentrated on educational reforms, which were to improve the inadequate education system in his

country. In his „Thoughts on the State of Education in Venezuela“ he spoke up for coeducation, practical training for life, and removal of racial and social barriers among Venezuelans. He distinguished himself as a pedagogical innovator in the education of Simón Bolívar (1783–1830), who was to become leader of the national liberation armies. Towards the end of the 18th century Rodríguez was forced to em-

igrate because of his part in an anti-Spanish conspiracy, but during his long stay in European countries he devoted himself to scholarly work again, and especially to practical pedagogy. It was only after the patriots' victory that he returned to South America, and he founded a polytechnical school of a new type in Bogotá. The Columbian President Bolívar put him in charge of education, mainly in the newly formed republic of Bolivia. But he failed to overcome the prejudices, backwardness and mental difference of the people, and so his most impressive attempt at a comprehensive re-education of the South American people could not be brought to a successful conclusion. Later

on, he worked as an educationist in several South American states, till he died in poverty and oblivion in the midst of a general economic and political chaos.

Simón Rodríguez was the founder of modern pedagogical theory and practice in Latin America. Although he was unable to attain his goal in the dramatic period of wars, he did lay the foundation of the subsequent democratization and all-round modernization of lay schools in Latin America. What stands out as exceptionally progressive is his polytechnical conception of education, his practical efforts to link up school with life and, of course, his early socialist views on solving the social problems of his times.